

Skådespelarförbundets centrala mål för regeringsprogrammet 2027

Det kreativa fältets tillväxt behöver utövare – konstskaparnas ställning, skydd och försörjning måste stärkas

Bestäm en träff, så kan vi tillsammans fortsätta diskussionen om det kreativa fältets verksamhetsförutsättningar. Kontaktperson: Skådespelarförbundets verksamhetsledare **Elina Kuusikko**, tel. 040 835 9587, elina.kuusikko@nayttelijaliitto.fi

Rösten och utseendet bör skyddas i lag

AI möjliggör skapandet av digitala dubbelgångare (deepfake) utan personens samtycke. Utan lagstiftning är skådespelare, musiker, politiker, nyhetsankare, influencers, idrottare samt vanliga medborgare skyddslösa mot olovligt utnyttjande av utseende och röst. I Danmark och Nederländerna förbereds redan motsvarande lagstiftning.

Åtgärdsförslag:

- Lag för att skydda en persons röst och utseende införs.
- Olovlig användning av digitala dubbelgångare förbjuds.
- Skapande av effektivt borttagningsförfarande (takedown).
- Rätten till kompensation för olovlig användning garanteras.

Upphovsrättsskyddet måste stärkas

Upphovsrättigheterna är grunden för kreativt arbete. Upphovsrättsskyddet måste stärkas enligt DSM-direktivet så att upphovspersoner och utövande konstnärer kan övervaka användningen av sina verk, få ändamålsenlig och proportionerligt rättvis ersättning för all användning av verket, och använda kollektiva mekanismer för att sköta avtal och tvister.

Åtgärdsförslag:

- DSM-direktivet ska till fullo införas i Finland.
- Upphovspersoner och utövande konstnärer ska garanteras rätten till årlig rapportering för verkens användning - detta förverkligas inte i detta nu.
- Engångsersättningsbaserad totalöverlåtelse av alla rättigheter ska förbjudas i lag.
- Ett alternativt tvistlösningsförfarande bör skapas.
- Säkrande av upphovspersoners möjligheter till kollektivt avtalande.
- Upphovsrättsorganisationer bör ges behörighet att föra talan i upphovsrättsfrågor - enskilda utövare vågar inte.
- Kompensationssystemet för privatkopiering bör förnyas så att ett marknadsbaserat ersättningssystem garanterar upphovspersoner och utövande konstnärer ändamålsenlig och proportionerligt rättvis ersättning.

Förändringar i upphovsrättslagen i AI:s tidsera

Utvecklingen och kommersiellt utnyttjande av AI får inte grunda sig på olovlig användning av andras arbete.

Åtgärdsförslag:

- Skyddet för utövande konstnärer ska utvidgas så att det även omfattar material som har skapats med AI.
- Säkerställande av att verk inte används utan lov eller överenskommelse för att skola AI.
- Säkerställande av fungerande licenseringsmöjligheter.
- Upphovspersoner måste ha rätt till rapportering på användningen av sina verk i skolning av AI.
- Upphovspersoner ska garanteras rätten att neka till utnyttjande av sina verk, och få kompensation för olovlig användning.

Skådespelarförbundets centrala mål för regeringsprogrammet 2027

Let kreativa fältets tillväxt behöver utövare – konstskaparnas ställning, skydd och försörjning måste stärkas

Bestäm en träff, så kan vi tillsammans fortsätta diskussionen om det kreativa fältets verksamhetsförutsättningar. Kontaktperson: Skådespelarförbundets verksamhetsledare Elina Kuusikko, tel. 040 835 9587, elina.kuusikko@nayttelijaliitto.fi

Stärkande av arbetsmarknadspositionen i de kreativa branscherna

Inom de kreativa branscherna arbetar mycket frilansare och självsysselsatta, vars utkomst ofta är osäker och förhandlingsposition svag. Konstnärernas inkomstbildning och arbetskraftsposition bör stärkas.

Åtgärdsförslag:

- En försöksperiod för konstnärslön enligt den irländska modellen, eller alternativt genomförande av ett försök på konstnärssallians enligt Sveriges och Norges modell.
- Stärkande av möjligheten till lagstadgat kollektivt avtalande för självsysselsatta.
- Fackförbunden ges behörighet att föra talan i upphovsrätts- och arbetsrättsfrågor.

Frilansarnas socialskydd och kombinationsförsäkring

De kreativa branscherna grundar sig på tidsbundna och otypiska arbetsförhållanden. Socialskyddet bör erkänna de kreativa branschernas säregna egenskaper bättre än i nuläget.

Åtgärdsförslag:

- Tolkningar som rör arbetslöshetsskyddet ska vara pålitliga och förutsägbara: frilansarna måste garanteras rätten till företagsverksamhet som bisyssla utan att förlora arbetslöshetsskydd.
- Arbetslöshetsförmånens skyddsandel bör återinföras.
- Undantagsreglerna för de kreativa branscherna i lagen om utkomstskydd för arbetslösa bör återinföras, i arbetsvillkoret bör vi återgå till erurobasering per vecka och till 26 veckors arbetsvillkor.
- De församlingar som införts för visstidsanställningar ska upphävas.
- De kreativa branschernas proffs ska säkerställas möjligheten till omskolning och byte av yrke.
- Kombinationsförsäkringen ska förverkligas så att den verkligen förbättrar frilansarnas socialskydd, möjliga brister i lagstiftningen måste korrigeras omgående.

Kulturfinansiering och den kreativa branschens verksamhetsförutsättningar

Kulturens finansiering och verksamhetsförutsättningarna för det kreativa fältet måste skyddas så att konstnärer kan arbeta professionellt och så att konst och kultur är tillgängligt i hela landet.

Åtgärdsförslag:

- Ambitiöst förverkligande av den kulturpolitiska redogörelsen.
- Höjande av kulturbudgeten med minst 1 procent.
- Höjande av teaternas finansiering, och säkerställande av det nationella teaternätverkets existens.
- Höjande av det fria fältets finansiering och stärkande av frigruppsfältets möjligheter att spela runt om i Finland.
- Ur statsandelsteaternas finansiering ska medel öronmärkas för konstnärers årsverken.
- AV-produktionsincitament ska säkras på långsikt och ska säkerställas att anpassas till att omfatta även inhemska produktioner.
- De möjligheter som AVMS-direktivet erbjuder ska utnyttjas till fullo.
- De nedskärningar som gjorts i anslagen till Finlands Filmstiftelse ska återställas och finansieringen ska bindas till index.